

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ МАТЕМАТИКИ І МЕХАНІКИ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ІПММ НАН України
академік НАН України

Ігор СКРИПНІК

«25» вересня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Охорона прав інтелектуальної власності
в професійній діяльності**

підготовки здобувачів ступеня вищої освіти
треть (освітньо-науковий)
доктора філософії

галузь знань 11 Математика та статистика

спеціальність 111 Математика

Черкаси – 2025 р.

Робоча навчальна програма навчальної дисципліни для здобувачів
наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 111 Математика

Розробник:

Несмєлова Ольга Володимирівна, д.ф.-м.н., доцент, заступник директора з
наукової роботи ІПММ НАН України

Схвалено Науково-методичною радою Інституту прикладної математики і
механіки НАН України

Протокол № 4 від 22 вересня 2025 року.

Голова науково-методичної ради

Несмєлова О.В.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів - 4	Галузь знань: 11 «Математика та статистика»	дисципліна вільного вибору аспіранта
Загальна кількість годин – 120	Спеціальність: 111 «Математика»	Рік підготовки:
		1, 2
		Семестр
		2, 3
		Лекції
Тижневих годин: аудиторних – 1,5 самостійної роботи – 1,7	Освітньо-кваліфікаційний рівень: доктор філософії	28 год.
		Практичні
		28 год.
		Самостійна робота
		64 год.
		Вид контролю: іспит

2. Мета, завдання та очікувані результати навчальної дисципліни.

Метою є вивчення та засвоєння здобувачами понять, інститутів, принципів та джерел правового регулювання відносин, пов'язаних із охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності, як на національному, так і на міжнародному рівні, а також використання засвоєних положень в професійній діяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Охорона прав інтелектуальної власності в професійній діяльності» є формування умінь та навичок застосування основних відомостей щодо особливостей створення, охорони та захисту результатів інтелектуальної діяльності при проведенні наукової та викладацької роботи, готовність використовувати основні положення законодавства України та міжнародно-правових угод з інтелектуальної власності при виконанні професійних завдань.

Очікувані результати навчальної дисципліни

Загальні компетентності

ЗК 1. Аналіз і синтез. Здатність до аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів; навички управління інформацією (уміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел).

ЗК 4. Креативність. Потенціал креативності у генеруванні ідей та досягненні наукових цілей.

ЗК 5. Групова робота. Здатність до взаємодії (робота в команді); здатність працювати в міждисциплінарній команді.

ЗК 6. Комунікативні навички. Здатність ефективно спілкуватися із спеціальною та загальною аудиторіями, а також представляти складну інформацію у зручний та зрозумілий спосіб усно і письмово, використовуючи відповідну технічну лексику та методи; навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; здатність спілкуватися рідною та другою іноземною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 7. Міжнародний кругозір. Здатність працювати в міжнародному середовищі, ставитися із повагою до національних та культурних традицій, способів роботи інших членів групи.

ЗК 8. Популяризаційні навички. Вміння спілкуватися із нефахівцями; здатність провести усну презентацію та написати зрозумілу статтю за результатами проведених досліджень, а також щодо сучасних концепцій у математиці для нефахівців у цій галузі; здатність спілкуватися з експертами з інших галузей.

ЗК 9. Управлінські якості. Здатність до організації і плану; здатність працювати в умовах обмеженого часу та ресурсів, а також мотивувати та керувати роботою інших для досягнення поставлених цілей; здатність

адаптуватися до нових ситуацій та приймати рішення; здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 11. Етичні установки. Етика поведінки в наукових дослідженнях; турбота про якість результату.

ЗК12. Особисті якості. Здатність до навчання, саморозвитку та самовдосконалення протягом життя; визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

Фахові компетентності:

ФК 1. Знання історії розвитку та сучасного стану наукових досліджень за спеціальністю та обраною спеціалізацією.

ФК 5. Здатність представляти та обґрунтовувати результати теоретичних математичних досліджень у формі, яка відповідає можливостям сприйняття аудиторії.

ФК 8. Здатність до висунення нових ідей, розв'язання міждисциплінарних та прикладних задач.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Знати та розуміти традиційні та передові тенденції в галузі математики, етапи історичного розвитку математичних знань і парадигм, формування поглибленої системи наукових знань за напрямом досліджень.

ПРН 4. Вміти встановлювати нові наукові факти, надавати їм пояснення з позицій науки, показувати їх теоретичне або практичне значення.

ПРН 9. Набуття навичок самостійно та у складі групи проводити наукові дослідження, управління науковими проектами та/або складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, складати звіти, знати методiku підготовки повідомлень, доповідей, наукових статей тощо. Знання основних міжнародних правових угод та законодавства України з питань інтелектуальної власності, набуття основних навичок щодо особливостей створення, охорони, реєстрації та захисту результатів інтелектуальної діяльності.

ПРН 10. Вміти організувати неперервний власний саморозвиток і самовдосконалення, набуття гнучкого способу мислення при творчому дослідженні, в тому числі прикладних математичних проблем.

ПРН 11. Вміти формулювати наукові проблеми з огляду на цінні стін орієнтири сучасного суспільства та стану її поточного дослідження.

ПРН 20. Здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо, впроваджувати в наукових дослідженнях та викладацькій діяльності стандарти академічної доброчесності.

За результатами вивчення навчальної дисципліни здобувач доктора філософії повинен:

знати:

- основні поняття, категорії і нормативно-правові актів, що регулюють створення, використання об'єктів права інтелектуальної власності;
- правові характеристики об'єктів права інтелектуальної власності, порядок укладання договорів, пов'язаних з об'єктами інтелектуальної власності;
- особливості правової охорони об'єктів права інтелектуальної власності та прав їх творців;
- основи захисту прав інтелектуальної власності.

вміти:

- працювати з нормативно-правовими актами, застосовувати чинне законодавство, яке регулює відносини в сфері інтелектуальної власності, в особистій та професійній діяльності;
- здійснювати професійну діяльність (в тому числі, створювати нові об'єкти інтелектуальної власності) на основі розвиненої правосвідомості, правового мислення і правової культури.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Інтелектуальна власність як право на результати творчої діяльності людини.

Поняття інтелектуальної власності. Інтелектуальна власність як правова категорія. Особисті немайнові та майнові права інтелектуальної власності. Історія становлення права інтелектуальної власності в Україні.

Тема 2. Система інтелектуальної власності в Україні.

Система державного управління інтелектуальною власністю в Україні. Спеціалізовані органи державного управління інтелектуальною власністю. Неспеціалізовані органи державного управління, що здійснюють управління інтелектуальною власністю. Недержавні органи управління інтелектуальною власністю. Місце права інтелектуальної власності в системі права України.

Тема 3. Поняття та види об'єктів і суб'єктів права інтелектуальної власності.

Класифікація об'єктів права інтелектуальної власності. Загальна характеристика суб'єктів інтелектуальної власності. Види суб'єктів права інтелектуальної власності. Об'єкти авторського права та суміжних прав. Об'єкти права промислової власності. Інші об'єкти права інтелектуальної власності.

Тема 4. Законодавча база з інтелектуальної власності.

Загальна характеристика законодавства України про інтелектуальну власність та тенденції його розвитку. Цивільний кодекс України як регулятор відносин інтелектуальної власності. Спеціальні закони в сфері інтелектуальної власності. Підзаконні нормативно-правові акти як регулятори відносин інтелектуальної власності.

Тема 5. Загальна характеристика міжнародного права інтелектуальної власності.

Становлення міжнародної системи інтелектуальної власності. Всесвітня організація інтелектуальної власності Міжнародні договори, конвенції то угоди у сфері інтелектуальної власності. Регіональні міжнародні організації з питань охорони інтелектуальної власності.

Тема 6. Охорона права на об'єкти інтелектуальної власності.

Мета і принципи правової охорони інтелектуальної власності. Порядок правової охорони інтелектуальної власності. Охорона прав на результати науково-технічної творчості. Охорона об'єктів прав на комерційні позначення. Охорона об'єктів авторського права і суміжних прав.

Тема 7. Комерціалізація прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Особливості права інтелектуальної власності як товару. Способи комерціалізації прав на об'єкти інтелектуальної власності. Оцінка вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності. Види договорів про передачу прав інтелектуальної власності.

Тема 8. Створення та використання об'єктів авторського права в професійній діяльності.

Суб'єктивне авторське право, його зміст і межі. Поняття і види результатів творчості, що охороняються авторським правом. Способи захисту авторського права і суміжних прав. Співавторство. Виникнення права інтелектуальної власності на твори науки, літератури і мистецтва та об'єкти суміжних прав. Особисті немайнові права автора. Виникнення суміжних прав. Об'єкт суміжних прав. Передача прав за авторськими договорами.

Тема 9. Створення та використання об'єктів промислової власності в професійній діяльності.

Правові засади державного регулювання промислової власності в Україні. Набуття та зміст права промислової власності. Поняття патентного права. Загальна характеристика життєвого циклу об'єкта права інтелектуальної власності. Пошук та генерування нових ідей. Патентні дослідження на різних стадіях процесу розроблення нової продукції. Передача прав на об'єкти промислової власності. Суть торгівлі ліцензіями. Види ліцензій. Ліцензійні платежі.

Тема 10. Академічна доброчесність як засіб охорони та захисту прав інтелектуальної власності в професійній діяльності.

Поняття академічної доброчесності. Основні види порушень академічної доброчесності. Нормативно-правове забезпечення академічної доброчесності в наукових установах та ЗВО України. Етичний кодекс ученого.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва теми	Кількість годин			
	Усього	у тому числі		
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
1	2	3	4	5
Тема 1. Інтелектуальна власність як право на результати творчої діяльності людини.	8	2	2	4
Тема 2. Система інтелектуальної власності в Україні.	14	4	4	6
Тема 3. Поняття та види об'єктів і суб'єктів права інтелектуальної власності.	10	2	2	6
Тема 4. Державна система та законодавча база з інтелектуальної власності.	10	2	2	6
Тема 5. Загальна характеристика міжнародного права інтелектуальної власності.	10	2	2	6
Тема 6. Охорона права на об'єкти інтелектуальної власності.	10	2	2	6
Тема 7. Комерціалізація прав на об'єкти інтелектуальної власності.	10	2	2	6
Тема 8. Створення та використання об'єктів авторського права в професійній діяльності.	16	4	4	8
Тема 9. Створення та використання об'єктів промислової власності в професійній діяльності.	16	4	4	8
Тема 10. Академічна доброчесність як засіб охорони та захисту прав в професійній діяльності.	16	4	4	8
Усього годин	120	28	28	64

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Інтелектуальна власність як результат творчої діяльності і система суспільно-правових відносин.	2
2	Система інтелектуальної власності в Україні.	2
3	Поняття та види об'єктів і суб'єктів права інтелектуальної власності.	2
4	Державна система та законодавча база з інтелектуальної власності.	2
5	Міжнародне права інтелектуальної власності. Всесвітня організація інтелектуальної власності. Міжнародні договори та угоди.	2
6	Оформлення прав інтелектуальної власності.	2
7	Розпоряджання правами інтелектуальної власності. Ліцензія як правова форма розпорядження правами інтелектуальної власності.	2
8	Система захисту прав у сфері інтелектуальної власності.	2
9	Поняття, основні задачі та функції, принципи та джерела авторського права.	2
10	Піратство і плагіат в професійній діяльності та способи їх запобігання.	2
11	Охорона прав інтелектуальної власності на винаходи, корисні моделі, промислові зразки.	2
12	Створення та оформлення прав на об'єкти промислової власності в професійній діяльності.	2
13	Академічна доброчесність як засіб охорони та захисту прав в професійній діяльності.	2
14	Основні види порушень академічної доброчесності в професійній діяльності.	2
	Разом	28

6. Теми для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Інновації та інтелектуальна власність, їх значення в сучасному світі.	6
2	Інфраструктура інтелектуальної власності. Державне управління інтелектуальною власністю.	8
3	Законодавство про управління майновими правами інтелектуальної власності. Сфери здійснення	8

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	колективного управління майновими правами інтелектуальної власності.	
4	Управління процесом створення об'єктів права інтелектуальної власності	6
5	Стратегії правової охорони результатів досліджень і розробок. Етапи прийняття рішення про необхідність правової охорони та оцінка її доцільності.	8
6	Управління інтелектуальною власністю та її комерціалізація в університетах і дослідницьких центрах.	8
7	Інтелектуальна власність як основа інноваційного проекту. Особливості правової охорони результатів наукових досліджень і розробок.	8
8	Комп'ютерні програми як результати інтелектуальної творчої діяльності.	6
9	Доменне ім'я: правове регулювання, порядок набуття, правова охорона.	6
	Разом	64

7. Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни «Охорона прав інтелектуальної власності в професійній діяльності» використовуються такі методи навчання: проблемно-пошуковий, пояснювально-ілюстративний, індуктивний і дедуктивний.

8. Методи контролю

Використовуються наступні методи контролю:

- Поточний контроль знань:
 - усне опитування;
 - виконання практичних робіт;
 - тестування;
 - виконання дослідницьких завдань.
- Підсумковий контроль знань (іспит):
 - підсумковий тест або екзаменаційні білети.

9. Критерії оцінювання результатів навчання

Розподіл балів, які отримує аспірант

Аудиторна робота										Самостійна робота	Підсумковий контроль	Загальна кількість
теми												
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	20	40	100
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4			

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
	для іспиту
90-100	«відмінно» - здобувач повно і всебічно розкриває питання теми, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідної теми і може аргументовано її доводити
75-89	«добре» - загалом рівень знань здобувачів відповідає викладеному вище, але мають місце деякі упущення при виконанні завдань, обґрунтування неточні, не підтверджуються достатньо обґрунтованими доказами
60-74	«задовільно» - здобувач розкрив питання, в загальних рисах, розуміє їх суть, намагається робити висновки, але при цьому припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно і не самостійно
35-59	«незадовільно» - з можливістю повторного складання, здобувач не в змозі дати відповідь на поставлене запитання або відповідь неправильна, не розуміє суті питання, не може зробити висновки
0-34	«незадовільно» - з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Орієнтовний перелік питань до підсумкового контролю (іспиту)

1. Поняття інтелектуальної власності. Інтелектуальна власність як правова категорія.
2. Особисті немайнові права інтелектуальної власності та майнові права інтелектуальної власності.
3. Історія становлення права інтелектуальної власності в Україні.

4. Система державного управління інтелектуальною власністю в Україні.

5. Місце права інтелектуальної власності в системі права України.

6. Класифікація об'єктів права інтелектуальної власності.

7. Загальна характеристика та види суб'єктів інтелектуальної власності.

8. Об'єкти авторського права та суміжних прав.

9. Об'єкти права промислової власності. Інші об'єкти права інтелектуальної власності.

10. Загальна характеристика законодавства України про інтелектуальну власність та тенденції його розвитку.

11. Цивільний кодекс України як регулятор відносин інтелектуальної власності.

12. Спеціальні закони та підзаконні нормативно правові акти в сфері інтелектуальної власності.

13. Становлення міжнародної системи інтелектуальної власності.

14. Всесвітня організація інтелектуальної власності

15. Міжнародні договори, конвенції то угоди у сфері інтелектуальної власності.

16. Регіональні міжнародні організації з питань охорони інтелектуальної власності.

17. Мета і принципи правової охорони інтелектуальної власності.

18. Порядок правової охорони інтелектуальної власності.

19. Охорона прав на результати науково-технічної творчості.

20. Охорона об'єктів прав на комерційні позначення.

21. Охорона об'єктів авторського права і суміжних прав.

22. Особливості права інтелектуальної власності як товару.

23. Способи комерціалізації прав на об'єкти інтелектуальної власності.

24. Оцінка вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності.

25. Види договорів про передачу прав інтелектуальної власності.

26. Суб'єктивне авторське право, його зміст і межі.

27. Поняття і види результатів творчості, що охороняються авторським правом.

28. Способи захисту авторського права і суміжних прав.

29. Співавторство. Виникнення права інтелектуальної власності на твори науки, літератури і мистецтва та об'єкти суміжних прав.

30. Особисті немайнові права автора.

31. Виникнення суміжних прав. Об'єкт суміжних прав.

32. Передача прав за авторськими договорами.

33. Правові засади державного регулювання промислової власності в Україні.

34. Набуття та зміст права промислової власності. Поняття патентного права.

35. Загальна характеристика життєвого циклу об'єкта права інтелектуальної власності.

36. Пошук та генерування нових ідей. Патентні дослідження на різних стадіях процесу розроблення нової продукції.

37. Передача прав на об'єкти промислової власності.

38. Суть торгівлі ліцензіями. Види ліцензій. Ліцензійні платежі.

39. Поняття академічної доброчесності. Основні види порушень академічної доброчесності.

40. Нормативно-правове забезпечення академічної доброчесності в наукових установах та ЗВО України.

41. Етичний кодекс ученого.

11. Рекомендована література

Основна

1. Васильків І.М Конституція України, від 28.06.1996 р., № 254к/96-ВР;
2. Цивільний кодекс України, від 16.01.2003 р., № 435-IV;
3. Господарський кодекс України, від 16.01.2003 р. № 436-IX;
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення, від 07.12.1984 р. №8073-X;
5. Кримінальний кодекс України, від 05.04.2001 р. № 2341-111;
6. Митний кодекс України, від 11.07.2002 р. № 92-IY;
7. Цивільний процесуальний кодекс України, від 18.03.2004 р. № 1618-IV;
8. Господарський процесуальний кодекс України, від 06.11.1991 р. № 1798-XII;
9. Декрет Кабінету Міністрів України "Про державне мито" від 21.01.1993 №7-93;
10. Закон України "Про авторське право і суміжні права", від 23.12.1993 №3792-XII;
11. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", 15.12.1993 №3687-XII;
12. Закон України "Про охорону прав на промислові зразки", від 15.12.1993 №3688-XII;
13. Закон України "Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем", від 05.11.1997 № 621/97-ВР;
14. Закон України "Про охорону прав на сорти рослин", від 21.04.1993 №3116-XII;

15. Закон України "Про охорону прав на знаки для товарів і послуг", від 15.12.1993 №3689-XII;
16. Закон України "Про охорону прав на зазначення походження товарів", від 16.06.1999 № 752-XIV.
17. Закон України "Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних", від 23.03.2000 № 1587-III;
18. Закон України "Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування", від 17.01.2002 № 2953-III.
19. Бошицький Ю.Л., Козлова О.О., Андрощук Г.О. Комерційні найменування: основні правові аспекти. Наук.-практ. вид. – К.: «Юридична думка», 2018. – 216 с.
20. Інтелектуальна власність та патентознавство : підручник / Н. О. Білоусова, Н. В. Гаврушкевич, М. А. Данильченко та ін. : за ред. проф. П. М. Цибульова та доц. А. С. Ромашко. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021. – 374 с.
21. Попова Л.М. Інтелектуальна власність. Підручник. Л.М. Попова., А.В. Хромов, І.В. Шуба: Харків, «Федорко», 2021, с. 262.
22. Інтелектуальна власність: магістерський курс : підручник / П. Г. Перерва [та ін.]; ред.: П. Г. Перерва, В. І. Борзенко, Т. О. Кобелева ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : Планета-Прінт, 2019. – 1002 с.
23. Інтелектуальна власність: Навчальний посібник / за ред. О.В. Нестерцової-Собакаръ. – К.: Дніпро, 2018. 140 с.
24. Право інтелектуальної власності : підручник / за заг. ред. С.Б. Булеци, О.І. Чепис. Ужгород: РІК-У, 2019. – 488 с.
25. Право інтелектуальної власності: підручник:./ за заг.ред. О.І.Харитоновна. – К.: Юрінком Інтер, 2019. 540 с.
26. Старчук О. В. Право інтелектуальної власності: практикум. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 63 с.
27. Права інтелектуальної власності та їх захист : навчально-метод. посібник / О.І.Харитоновна, Г.О. Ульянова С.В. Мазуренко, А.В. Кирилук, Н.П. Бааджи, Л.І.Галупова, І.В. Мартинюк. Нац. ун-т «Одеська юрид. академія». – Одеса : Видавництво "Юридика", 2024. – 121 с.
28. Ю. А. Даниленко, О. Я. Юрчишин. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ. Практичні аспекти / Посібник під ред. Б.В. Гриньова – Харків: Вид-во «ІСМА», 2023. – 188 С.
29. Інтелектуальна власність та патентознавство [Електронний ресурс] : навч. посіб. для здобувачів ступеня магістра за технічними спеціальностями. 4-те вид., переробл. і доповн. / І. О. Мікульонук ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 3,92 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. – 234 с.

Допоміжна

1. Петренко І. Особливості реєстрації авторського права в Україні та інших країнах світу / І. Петренко // Теорія і практика інтелект. власності. – 2019. – № 1. – С. 25–32.
2. Посібник для суддів з інтелектуальної власності / Бенедисюк І.М. та

ін. – Київ: К.І.С., 2018. – 424 с.

3. Geiger Christophe (ed.). Research Handbook on Intellectual Property and Investment Law. Edward Elgar Publishing, 2020. – 560 p.

4. Gervais Daniel J. The Future of Intellectual Property. Edward Elgar, 2021. – 384 p.

5. Rosati Eleonora (ed.). The Routledge Handbook of EU Copyright Law. Routledge, 2021. – 550 p.

6. Stamatoudi Irini, Torremans Paul (eds.) EU Copyright Law: A Commentary. 2nd ed. – Edward Elgar Publishing, 2021. – 1244 p.

Online-ресурси

Веб-сайти державних організацій (підприємств):

1. Офіційний веб-портал Міністерства економіки: <http://www.me.gov.ua/>, розділ – «Діяльність», підрозділ – «Інтелектуальна власність».

2. Офіційний сайт Національного органу інтелектуальної власності: <http://www.uipv.org>.

3. Офіційний сайт Українського національного офісу інтелектуальної власності та інновацій (IP OFFICE): <https://nipo.gov.ua>.

4. Офіційний сайт ДП «Український інститут інтелектуальної власності»: <http://iii.ua/uk>.